

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

143. An ad evitandum excommunicatum sufficiat tantum, ut sit per publicam sententiam damnatus de aliquo Crimine, cui certum est esse annexam excommunicationem ut v. g. de Hæreticis, Schismaticis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

celebrari, & periculum est curiositatis concipiendae. Ita ille.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, nam, vt ob-
servat Fagundez in *Præcept. Decalog. tom. 1. lib. 1. c. 14. num. 4.* & Becanus in *2. part. Summa, cap. 15. quæst. 1. num. 8.* Excommunicatio Bullæ non fertur ratione periculi uniuscuiusque particularis, sed communis: Vnde nimis rigore loquutus est Pueronius *ubi supra* circa parvitatem materiæ, in legendis libris Hæreticorum, Hinc, vt alibi diximus magis placet sententia Sanchez, Emanuelis Rodriguez, Vivaldi & Sa asserentium esse unam paginam, quod bene explicat Sanchez etiam quando liber fuerit ex voluminibus magnis, quæ vulgò vocantur, de Marca mayor. Ratio est, quia minor quantitas videtur insufficiens (quidquid dicat Suarez de *Fide, disp. 20. sect. 2. numero 20.*) ad peccatum mortale, tam gravem censuram incurrendam. Et quamvis legat, non videtur legere librum hæretici, vt loquitur Bulla Cœnæ.

3. Nota hic etiam obiter, Vgolinum docere excommunicatione Bullæ Cœnæ ligari etiam illum, qui legit unam epistolam hominis hæretici hæresim continentem. Ratio illius est, quia licet Bulla solius libri meminerit eo quod sapius libri, quam epistolæ ad manus veniant, & quod in libris, quam in epistolis frequentius hæreses inferantur; ubi tamen Legislator mentionem unius rei facit ob frequentiore ejus usum, non censetur excludere id, quod minus frequenter contingit, *argum. lib. 1. Cod. de raptu virg.* Sed ex Fagundez *ubi supra, num. 11.* asserit, non ligari hæc Censura legentem, retinentem, aut imprimentem epistolam, concionem, aut aliam papyrum hæretici solutam, & non in tractatus, aut formam libri concinnatam, eo quod pœnæ non sint ampliandæ & in communi hominum usu & loquendi modo hæc non dicuntur libri. Nec militat eadem ratio in his quam in libris; libri enim diutius permanent & latius extenduntur: in pœnalibus autem ita intelligenda res est, vt salventur verba pœnæ; & non extendatur amplius.

4. Sed vt verum fatear, ego sententiæ contrariæ adhæreo, quam præter Vgolinum tenet Trullench in *Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 9 §. 5. n. 6.* & Castus Palaut, *tom. 1. tract. 4. disp. 2. punct. 10. §. 1. n. 4.* Et ratio est, quia prohibitio librorum non est lex odiosa sed favorabilis, quia est in favorem Fidei, & defensionem Catholicorum.

5. Non tamen deseram hic pro curiosis adnotare Pueronum *ubi supra num. 180.* docere, quod si hæresis una, vel altera, quæ continebatur in libro, penitus inveniatur abrasa; aut ea folia detracta, dicendum est ex ejus lectione non contrahi excommunicationem; quia tunc liber revera non continet hæresim, nec adest rependi periculum. Vnde subdit, quod inconsequenter videntur loquuti; qui ex pluribus ejusdem operis voluminibus alterum in quo hæresis non reperitur, legi posse concedunt cum communi ex Vgolino, Sanchez, Bonacina, & Duardus *locis cit.* nec tamen, si liber unius voluminis in duo redigatur alterum illorum, in quo non sit hæresis, legi posse. Nam aut attenditur periculum hæresis; & æquè benè effugitur in utroque casu, aut odium hæreticorum, eorumque doctrinæ, & in neutro declinatur. Sed hæc omnia, præter DD. citatos, non admittunt Suarez, Alterius & alij.

RESOL. CLXIII.

An ad evitandum excommunicatum sufficiat tantum, vt sit per publicam sententiam damnatus de aliquo crimine,

ne, cui certum est esse annexam excommunicationem, vt v.g. de hæreticis, schismaticis, apostatis, simoniacis, &c. vel necessarium sit, vt specialiter, & expresse denunciata sit excommunicatio? Ex part. tract. 9. Refol. 62.

§. 1. Hoc sufficere putat Sotus in *4. dist. 1. qu. 5. art. 6. & dist. 22. q. 1. art. 4.* Henriquez, lib. 13. cap. 5. n. 4. Suarez de *cons. disp. 9. sect. 2. n. 10.* & Gutierrez in *can. lib. 1. cap. 1. num. 42.* ubi sic ait: Obstant enim quod nomine excommunicatorum nominantur sint hæresis, apostasia, & schismaticis condemnati, atque etiam simoniaci, & omnes, qui per sententiam fuerint pronunciati, & condemnati alicujus criminis, quia annexa sit excommunicatio, & præterea quicumque nomine proprio propter aliquod delictum fuerit denunciatus.

2. Sed licet hæc sententia sit probabilis, probabilior mihi videtur contraria. Dico igitur non sufficere vt lata sit sententia qua aliquis sit damnatus, at denunciatus de aliquo crimine, cui annexa est excommunicatio, vt evitari debeat, sed ulterius requiri vt expresse sit denunciatus excommunicatus. Ratio est, quia in d. *Extravag. ad evitanda*, dicitur neminem teneri evitare excommunicatum, nisi censura fuerit denunciata contra personam specialiter & expresse: at verò quoties quis denunciatur de solo crimine, cui constat excommunicationem annexam, non est denunciata censura specialiter, & expresse, sed solum virtute, & per quamdam consequentiam. Accedit quod cum decretum d. *Extravag. in favorem animarum emanaverit*, potius est extendendum vt requiratur expressa ac formalis censura declaratio, quam restringenda, vt sufficiat tacita ac virtualis. Idem dicendum quamvis in sententia declaratur illum esse hæreticum, vel alterius criminis reum, & incurrisse omnes illius pœnas ac censuras, quia adhuc non est specialiter & expresse denunciata excommunicatio. Ita Coninch de *Sacram. disp. 14. dub. 2. n. 10.* Reginaldus in *praxi tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 118.* Sanchez in *sum. tom. 1. lib. 2. cap. 9. num. 4.* & alij penes ipsos.

RESOL. CXLIV.

An licitum sit communicare cum hæretico, in quem lata est sententia cum hæreticum declarans, vel necessarium sit, vt publicè, & nominatim, atque expresse denunciatur excommunicatus?

Et doctrina hujus questionis est applicanda omnibus delictis secum ferentibus excommunicationem. Ex part. tract. 14. & Misc. 2. Ref. 97.

§. 1. Negativè respondet Suar. *tom. 5. disp. 9. sect. 2. punct. 10. & de fide, disp. 21. sect. 3. n. 7.* Gutierrez in *99. can. lib. 1. cap. 1. n. 42.* Sotus de *justitia, lib. 9. c. 1. n. 10.* art. 8. ad 1. Henriquez *lib. 13. cap. 5. n. 4.* & alij, quia cum publicè denunciatur excommunicatus, publicè ac nominatim constat de ejus excommunicatione: ergo.

2. Sed contrariam sententiam tenet Sanch. in *sum. tom. 1. lib. 2. c. 9. n. 4.* ubi docet hæreticum in tali casu non censeri nominatim excommunicatum, nec esse vitandum, donec expresse denuncietur excommunicatus, & ratio est, quia in Concilio Constantiensis dicitur neminem teneri vitare excommunicatum, nisi censura fuerit à iudice denunciata contra personam specialiter, & expresse. At quoties quis denunciatur de solo crimine, cui constat excommunicationem annexam, non est denunciata censura specialiter, & expresse, sed sola virtute, & per quamdam consequentiam, ergo, &c. Dico.